

Miruna Mădălina Iancu

**ELITĂ POLITICĂ ROMÂNEASCĂ ȘI RELAȚIILE
ROMÂNIEI CU FEDERAȚIA RUSĂ ÎN PERIOADA
1992-2007**

INSTITUTUL EUROPEAN
2025

CUPRINS

Lista de abrevieri / 9

Introducere / 11

1.1. Scopul cercetării / 25

1.2. Sursele și metodologia de cercetare / 30

II. Relațiile româno-ruse în perioada 1992-2000 / 35

2.1. Demersurile României de integrare euroatlantică și interludiul clivajului bilateral în dimensiunea raporturilor româno-ruse (1992-1996) / 40

2.2. Eșecul campaniei pentru Vest și interludiul glaciațiunii bilaterale în dimensiunea raporturilor bilaterale româno-ruse (1997-2000) / 83

III. Relațiile româno-ruse în perioada 2001-2007 / 101

3.1. Evoluția tandemului bilateral în perioada 2001-2004 / 103

3.1.1. *Chintesența dialogului bilateral româno-rus: Tratatul privind relațiile prietenești și de cooperare între România și Federația Rusă* / 115

3.1.2. *Semnificațiile de fond și dimensiunile lăuntrice ale tratatului politic de bază româno-rus* / 135

3.2. Relațiile româno-ruse în politica occidental-centristă promovată de administrația Băsescu (2005-2007) / 139

Concluzii / 161

Anexe / 177

Bibliografie / 237

Introducere

Indiscutabil și negreșit, la un simplu survol constatativ aferent stadiului actual al relațiilor României cu Federația Rusă, bilanțul factual nu este unul îmbucurător, starea de spirit specifică registrului bilateral continuând să fie dominată de aceeași problemă: „istoria este un balast, iar grila în funcție de care se percep reciproc cele două state este demult fixată, îmbâcsită și bruiată, fiind privată de orice nuanțe euristice”¹. Mai degrabă fragmentat decât liniar, raportul româno-rus s-a derulat și continuă să se deruleze și în prezent într-o formulă sinuoasă și imprecisă, puține fiind semnalele veridice de conlucrare mutuală, contrastând în mod evident, perioadele perpetue de recul și de suspensie. Deși este de netăgăduit că relațiile bilaterale româno-ruse nu poartă o tradiție istorică riguros pozitivă și demnă de invidiat, este la fel de adevărat că în prezent raporturile dintre cele două state se află într-un impas tot mai profund și au atins punctul în care cu greu mai pot fi redresate. De mai bine de două decenii și jumătate, niciuna dintre părți nu a reușit să construiască o relație modernă și dezinhibată, pragmatică și plină de conținut, o relație perfect ancorată în realitatea specificității bilaterale. Din contră, la mai bine de douăzeci și cinci de ani, atât România, cât și Federația Rusă au ajuns la performanța nefericită de a avea o relație eminamente crispată, precară și lipsită de fond, cu posibilități reduse de avansuri abrupte și de schimbări semnificative în teatrul aranjamentelor bilaterale.

În mod firesc și previzibil, primii ani de după dispariția oficială a Uniunii Sovietice și apariția Federației Ruse pe scena relațiilor internaționale puteau fi în beneficiul ambelor părți, însă demarajul necesar materializării unor „proiecte bilaterale sau multilaterale susceptibile să reseteze agenda București-Moscova”² s-a pierdut, rezultând doar stagnare și regres. „Nu era necesară decât voință politică, seriozitate și elaboarea unor proiecte concrete, realiste pentru

¹ Dan Dungaci, Gabriela Tănăsescu, *România și Rusia după 20 de ani*, Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale, București, 2013, p. 5.

² Pentru informații suplimentare pe marginea acestui subiect se poate consulta Mircea Vasilescu, „Rusia e mai complicată... - dialog cu Armand Goșu”, în *Dilema Veche*, <http://dilemaveche.ro/sectiune/tilc-show/articol/rusia-e-mai-complicata-dialog-cu-armand-gosu>.

stimularea contactelor dintre cele două țări”³. Din păcate însă, nu a fost să fie așa. Din nou au prevalat „inertă și rutina, improvizația și abordarea lipsită de răspundere a uriașelor oportunități existente în plan bilateral”⁴, iar pașii întreprinși în sfera bilaterală au evoluat în total contratimp cu trendul evenimentelor oficiale, rezultând negreșit doar „străvechile stereotipii ale stagnării dialogului bilateral”⁵. De atunci însă, nimic nu s-a schimbat și totul pare încremenit, cursul bilateral continuând să evolueze sub zodia contratimpului istoric și al unui decor evenimențial tot mai defazat. Practic, la ora actuală atât România, cât și Federația Rusă „continuă să știe una despre cealaltă ceea ce știau deja cu cel puțin două sute de ani în urmă”⁶, iar dimensiunea raporturilor bilaterale începe să devină cu celeritate „o realitate caducă”⁷.

În consecință, relația bilaterală româno-rusă este mult mai complicată decât pare, și asta deoarece substratul problematic specific cadrului bilateral este mult mai complex decât pare la prima vedere. În primul rând, motivul pentru care agenda inerentei normalizării a raporturilor bilaterale româno-ruse continuă să rămână și în prezent un examen restant și amânat în mod sistematic, rezidă în jaloanele unei parcurs diplomatic sinuos și „a unui pasiv negativ acumulat în spațiul raporturilor bilaterale timp de aproape două decenii și jumătate”⁸.

Ca atare, în anii 1992-1993, contrar așteptărilor, nu s-a prefigurat tere-nul favorabil pentru stabilirea unui dialog multidimensional și plin de conținut în sfera raporturilor bilaterale, „deoarece elita politică românească nu a reușit să avanseze un program concret de dezvoltare a raporturilor cu Federația Rusă, iar Ministerul Afacerilor Externe nu a avut o strategie pe termen lung de politică externă, valabilă și pentru Președinția țării cu obligații constituționale de

³ Vezi mai multe informații la Vasile Buga, *Relațiile româno-ruse. Oportunități de dezvoltare*, p. 1., lucrare prezentată în cadrul Simpozionului Internațional „Cercetare, Educație și Dezvoltare” organizat de Universitatea Dimitrie Cantemir, Târgu-Mureș, 29-30 octombrie 2010.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Pentru informații suplimentare pe marginea acestui subiect vezi Corneliu Vlad, „În relațiile româno-ruse se întâmplă ceva”, în *Curentul Internațional*, 2013, <http://www.curentul.info/2013/index.php/2013071688760/Lumea-i-cum-este/In-relatiile-romano-ruse-se-intampla-ceva.html>.

⁶ Dan Dungăciu, Gabriela Tănăsescu, *op.cit.*, p. 5.

⁷ Pentru informații suplimentare pe marginea acestui subiect se poate consulta „România-Rusia: relații firești sau tratat ipocrit?”, în *Ziua*, nr. 2751, 03.07.2003., <http://www.ziua.ro/display.php?data=2003-07-03&id=121567>.

⁸ Vezi pe larg Armand Goșu, „Scenarii în relațiile româno-ruse”, în *Revista 22*, 07.02. 2017., <http://revista22online.ro/70260207/scenarii-n-relaiile-romno-ruse.html>.

practică a unei astfel de diplomații⁹. Tot atunci, când fostele țări socialiste central și est-europene, respectiv Polonia, Ungaria, Cehia și Bulgaria, epatau printr-o viziune anticipativă și reușeau să semneze tratate politice de bază cu Federația Rusă, ecuația raporturilor bilaterale româno-ruse intra într-o fază extrem de complicată și evolua sub semnul inextricabilelor paradoxuri. Astfel, în timp ce în cazul statelor ex-comuniste, ritualul specific realizării piesei diplomatice indispensabile deblocării raporturilor comporta valențe liniare și lipsite de asperități, pentru România și implicit pentru elita sa decidentă, situația tributară întregului proces de materializare a tratatului bilateral era mai degrabă una staționară și trenantă, cu efecte completamente nefavorabile și la nivelul mecanismului bilateral. Concomitent, la acest peisaj deloc îmbucurător și evident neproductiv, s-a adăugat și situația în care „toate instituțiile cu atribuții în politica externă a României s-au angajat cu forță aproape exclusiv în realizarea celor două obiective majore, NATO și UE”¹⁰, eveniment care nu a făcut decât să conducă la absența unei doctrine de politică externă calată pe relația cu Federația Rusă și implicit la absența unei strategii de acțiune bine articulate și specifice în raport cu vecinul de la Răsărit. De altminteri, tot în seria episoadelor care au marcat puternic memoria factuală a registrului bilateral s-a înscris și „renunțarea de pe o zi pe alta, la parafarea tratatului politic de bază româno-rus în 1996, într-un moment în care Moscova manifesta disponibilitate pentru închiderea dosarelor mai sensibile”¹¹. Schimbări majore și substanțiale în tonul raporturilor bilaterale nu s-au înregistrat nici în anul 1999, chiar dacă cu prilejul același an, premierul României, Radu Vasile efectua o vizită de lucru la Moscova cu scopul de a recâștiga piața rusă. În mod firesc și oarecum previzibil, efectele acestei vizite au fost relativ modeste și au întârziat să apară.

Abia în anul 2001, dialogul bilateral româno-rus a dobândit valențe novatoare, iar ecuația bilaterală a trecut la un nivel calitativ superior, o dovadă mai mult decât elocventă în acest sens fiind reprezentată atât de sporirea vizitelor la nivel înalt, cât și de semnarea în iulie 2003, a tratatului politic de bază româno-rus, ratificat de Parlamentele ambelor țări. „Din păcate însă, potențialul oferit de acest document de drept internațional nu a fost valorificat în

⁹ Vezi mai multe la Carol Hârșan, „România-Rusia încotro? (II)”, în *România Liberă*, 23.11.2007., <http://www.romanialibera.ro/special/documentare/romania-rusia--incotro---ii--112050>.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Pentru mai multe informații pe marginea acestui subiect vezi, Ion Porojan, *Și totuși de ce ne preocupă evoluția relațiilor româno-ruse*, 11.08.2010, <https://rasfatzika.wordpress.com/2010/08/11/si-totusi-de-ce-ne-preocupa-evolutia-relatiilor-romano-ruse/>.

măsura cuvenită”¹², iar „speranța că semnarea sa va permite o revigorare a raporturilor bilaterale s-a năruit ca urmare a lipsei de consecvență manifestată în politica României față de Federația Rusă”¹³. În plus, convingerea de netăgăduit că preluarea mandatului de președinte al României de către Traian Băsescu în anul 2005 va inaugura o pagină nouă în cronică bilaterală, deci implicit o premieră istorică în sfera relațiilor româno-ruse, s-a dovedit a fi o iluzie deșartă, deoarece în cel mai scurt timp posibil, în raport cu Federația Rusă s-a acționat sub imperiul unor declarații tranșante și total inadecvate, dar și a unei „atitudini gratuit inamicale până la ostilitate, ignorare și chiar desconsiderare”¹⁴. În consecință, în locul unei perioade predestinate unei zodii favorabile și ascendente în dimensiunea raporturilor bilaterale, a urmat o etapă drapată de accente pregnante frondiste și belicoase în sfera raporturilor bilaterale, totalmente catastrofală pentru evoluția tandemului bilateral. Această situație completamente defectuoasă s-a menținut stăruitor și pe parcursul următorilor ani când pe fondul unor evenimente marcate de „instalarea americanilor la baza de la Mihail Kogălniceanu, extinderea Alianței Nord-Atlantice către Est, summitul NATO găzduit la București (2008), războiul din Georgia, schimbarea de putere din Republica Moldova (2009), suspendarea de către Federația Rusă a Tratatului privind Forțele Convenționale din Europa (CFE), războiul gazelor, dar și participarea României la scutul antirachetă”¹⁵, dialogul bilateral româno-rus a rămas eminamente marginal și privat de conținut. Ba mai mult, în momentul în care țările Europei centrale depuneau eforturi susținute pentru a reazeza pe un fâgaș trainic cursul raporturilor bilaterale, pledând constant pentru un dialog de fond cu efecte sinergice în plan bilateral, tandemul „București-Moscova înregistra un maxim istoric de tensiune în dimensiunea bilaterală, deoarece tocmai în perioada de deschidere politică a Kremlinului, în mandatul președintelui Medvedev, se produceau cele mai multe expulzări de diplomați, de o agresivitate fără precedent (mai 2009, august 2010)”¹⁶.

¹² Vezi pe larg, Carol Hărșan, „România-Rusia încotro? (V)”, în *România Liberă*, 28.11.2007, <http://www.romanialibera.ro/special/documentare/romania-rusia--incotro-v112431>.

¹³ Vezi și Vasile Buga, *Relațiile româno-ruse. Oportunități ...*, l.c., p. 1.

¹⁴ Informații suplimentare pe marginea acestui subiect pot fi accesate la Carol Hărșan, „România-Rusia încotro? (VIII)”, în *România Liberă*, 06.12.2007, <http://www.romanialibera.ro/special/documentare/romania-rusiaincetroviii112950>.

¹⁵ Vezi pe larg *Documentar-Relațiile româno-ruse așteaptă normalizarea*, 29.01.2012, <http://epochtimes-romania.com/news/documentar-relatiile-romano-ruse-asteapta-normalizarea139818>.

¹⁶ Armand Goșu, „Scenarii în relațiile româno-ruse”, în *Revista 22*, 07.02.2017, <http://revista22online.ro/70260207/scenarii-n-relatiile-romno-ruse.html>.

Totuși, odată cu instalarea unui nou Guvern condus de Victor Ponta în România (2012), au început să se întrevadă timid semnale ale încălzirii raporturilor bilaterale și să se inaugureze un nou curs susceptibil să reseteze agenda bilaterală, care până deunăzi, era lipsită de relevanță și privată de substrat. Evenimentul în sine era unul deschizător de drumuri cu posibilități de dezvoltare pozitivă a cadrului bilateral și asta deoarece exact în același moment, revenea la Kremlin, în calitate de șef suprem al Federației Ruse, Vladimir Putin. Drept urmare „în cel mai scurt timp posibil au crescut nivelul și intensitatea contactelor bilaterale, iar la București a început să se lucreze intens la reevaluarea și la relansarea relației bilaterale”¹⁷. În plus, ca o dovadă mai mult decât probatorie a interesului manifestat de către leadershipul politic românesc în favoarea necesității de a substanția și de a conferi profunzime spațiului de relaționare materializat în plan bilateral, s-au depus eforturi asidue în vederea activizării dialogului politic la cel mai înalt nivel. În același timp, în iunie 2013, Nikolai Patrușev, Secretarul Consiliului de Securitate al Federației Ruse efectua o vizită de lucru la București, cu scopul de a identifica o strategie de repornire a mecanismului bilateral și de transplantare a cadrului bilateral pe un făgaș nou și mult mai productiv. Cu toate acestea însă, agenda vizitei lui Patrușev, „agendă ce a inclus discuții cu numeroase oficialități române și s-a materializat prin semnarea unui memorandum de înțelegere între Consiliul de Securitate rus și Departamentul de Securitate din cadrul Administrației Prezidențiale a României”¹⁸, a rămas memorabilă prin ceea ce nu a conținut. Astfel, deși cu prilejul vizitei se preconiza mult așteptata intrare în normalitate a constelației bilaterale și se previziona momentul susceptibil să inducă o sinergie în spectrul bilateral, acest lucru nu s-a întâmplat, deoarece în mod firesc și oarecum previzibil, discuțiile au fost abordate în aceeași cheie funciarnamente desuetă și perimată, „astfel încât, din nou, subiectele contraproductive au prevalat, cele cu adevărat relevante au fost duse în derizoriu, iar cele de perspectivă și stringente au fost evident, inexistente”¹⁹.

La scurt timp însă după vizita lui Patrușev la București, a urmat un nou episod consubstanțial statornicirii relațiilor București-Moscova, episod marcat de vizita ministrului de externe Titus Corlățean la Moscova, vizită calificată a fi „istorică”, deoarece consfințea aniversarea a zece ani de la semnarea tratatului politic de bază româno-rus și a 135 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Pentru mai multe informații se poate consulta site-ul Ambasadei Federației Ruse în România, http://romania.mid.ru/web/romania_ro/politica.

¹⁹ Corneliu Vlad, „În relațiile româno-ruse se întâmplă ceva”, în *Curentul Internațional*, 2013, <http://www.curentul.info/2013/index.php/2013071688760/Lumea-i-cum-este/In-relatiile-romano-ruse-se-intampla-ceva.html>.

între România și Rusia. Toate datele păreau să indice astfel semnamente favorabile în plan bilateral și să reducă simțitor distanța considerabilă dintre București și Moscova, cu atât mai mult cu cât vizita se distingea printr-un set de elemente pivotale. „În primul rând, se remarcă prin durata de trei zile – destul de mult pentru un eveniment diplomatic la acest nivel; în al doilea rând, prin nivelul de recunoaștere acordat de Kremlin șefului diplomației române – nivel de care nu se mai bucurase un ministru român de externe de multă vreme –, iar în al treilea rând prin mizele resetării relației româno-ruse – cooperare bilaterală mai ales în domeniul economic”²⁰. Cu toate acestea însă și în pofida progreselor certe înregistrare în dimensiunea bilaterală „(semnarea unui acord privind funcționarea ICR la Moscova și a Centrului rus de știință și cultură de la București, a unui acord privind cooperarea în domeniile culturii, educației, mass-mediei, tineretului, sportului și turismului, dar și a unui plan de consultări bilaterale între cele două ministere pentru a impulsiona cooperarea bilaterală)”²¹, relațiile dintre România și Federația Rusă nu au reușit să cunoască zenitul apropierii și al dezvoltării lor bilaterale și să revină în matca inerentei normalități și evoluții politice.

În plus, criza din Ucraina și întregul său portofoliu litigios specific anului 2014, nu au făcut decât să complice traiectoria raportului bilateral, generând un regres ineluctabil în plan bilateral „pe fondul anexării ilegale de către Federația Rusă a Republicii Autonome Crimeea și a orașului Sevastopol, respectiv a implicării Rusiei în menținerea conflictului armat din regiunile de Sud-Est ale Ucrainei”²². În mod firesc și oarecum previzibil, principalul raționament pentru care ambianța specifică cadrului de relaționare bilaterală a dobândit cu celeritate accente eminente reci și viciate, a fost decizia elitei politice românești de a se ralia irepresibil la cursul și la pozițiile statornicite de către partenerii săi occidentali (Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică), statul român acționând astfel pentru condamnarea demersului ilicit al Federației Ruse și pentru necesitatea respectării independenței, integrității teritoriale și suveranității, Ucrainei.

Totodată, în ultimii trei ani de zile, dosarul atât de complicat al relațiilor bilaterale româno-ruse a fost prea puțin vizibil pe agenda de politică de externă a celor două țări astfel încât se poate avansa ideea că în prezent tandemul București-Moscova a inaugurat o etapă glacială în plan bilateral, cu posibilități

²⁰ Vezi George Vișan, „Trei zile la Moscova”, în *Civitas Politics*, 25.07. 2013, <https://civitaspolitics.org/2013/07/25/trei-zile-la-moscova/>.

²¹ *Ibidem*.

²² Vezi mai multe detalii pe marginea acestui subiect la Radu Podgorean, *Răspuns la întrebarea domnului deputat Florian Daniel Geantă privind securitatea României ca stat graniță NATO*, Ministerul Afacerilor Externe, nr. B2-2/4618, 24.06.2015, București, <http://www.cdep.ro/interpel/2015/2r7499A.pdf>.

extrem de reduse de ieșire dintr-o atare stare de lucruri. Practic, la ora actuală, subiectul raporturilor bilaterale româno-ruse este unul eminamente periferic, situație ce explică în mare măsură de ce dialogul relevant și plin de conținut în arealul bilateral a început să devină din ce în ce mai mult o realitate desuetă, iar întâlnirile la nivel înalt între cele două țări încep să devină și ele cu celeritate „capitole de istorie”.

Dincolo însă de reperele acestui parcurs diplomatic eminamente anevios și inconsistent, nu poate fi neglijat nici fondul istoric atât de problematic al raporturilor bilaterale. Astfel, de mai bine de două decenii și jumătate, unul din impedimentele cele mai acute și mai presante în dimensiunea raporturilor bilaterale româno-ruse continuă să rămână povara unei istorii complicate, cu aspectele sale funciarmamente spinoase, stridente și trenante. Cu alte cuvinte, de mai bine de douăzeci și cinci de ani, dialogul bilateral româno-rus este parazitat de copleșitoarele diferende istorice specifice cadrului bilateral: „controversa teritorială (o mare parte din Republica Moldova, dar și părți din Ucraina, la care au trecut teritoriul Basarabiei și al Nordului Bucovinei după anexarea din 1940; tezaurul României depus la Moscova în 1916-1917 și nerecuperat integral; satisfacția morală prin condamnarea Pactului Ribbentrop-Molotov (1939)”²³. În mod firesc și oarecum previzibil, pe marginea acestor teme canonice specifice contenciosului bilateral româno-rus nu s-au înregistrat progrese notabile și avansuri spectaculoase, deoarece:

„1). în privința disputei teritoriale, care n-a fost asumată oficial de București (Republica Moldova și Ucraina fiind recunoscute de România în granițele de la 1991), doar câteva organizații, mici, dar foarte vocale mai contestă astăzi frontierele estice ale României, propunând o agenda revizionistă;

2). referitor la tezaur care a fost menționat într-o scrisoare comună încheiată de ministrii de externe, odată cu semnarea tratatului politic de bază româno-rus la data de 4 iulie 2003, problema a fost expediată istoricilor și arhiviștilor, pentru care s-a format o comisie unde se discută probleme controversate din istoria relațiilor bilaterale, iar această comisie s-a întrunit de trei ori, ultima dată fiind la Sinaia, în martie 2016;

3). în privința Pactului dintre Hitler și Stalin, acesta a fost menționat tot în scrisoarea miniștrilor de externe, în oglindă cu campania antisovietică a mareșalului Ion Antonescu, dar în mod straniu, textul scrisorii nu a stabilit o relație cauzală între cele două evenimente”²⁴.

Ca atare, din acest tablou de bilanț, se poate observa faptul că relația bilaterală româno-rusă este, fără îndoială, dominată de o încărcătură istorică

²³ Armand Goșu, „Scenarii în relațiile româno-ruse”, în *Revista* 22, 07.02. 2017, <http://revista22online.ro/70260207/scenarii-n-relaiile-romno-ruse.html>.

²⁴ *Ibidem*.

negativă, una din principalele deficiențe consubstanțiale registrului bilateral fiind atât supradimensionarea și hipertrofierea pasivului istoric împovărător, cât și incapacitatea de a găsi modalitatea expresă de a depăși acest balast istoric. Deși se vorbește constant despre nevoia de pragmatism în spectrul bilateral, pragmatismul evocat nu poate face totuși abstracție de stigmatul istoric al registrului bilateral, orice tentativă incipientă de resetare a raporturilor fiind astfel obstrucționată de dimensiunea unei zestre istorice împovărătoare ce nu poate fi eliminată. Neîndoielnic și negreșit, prevalează și se resimte într-o dialectică recurentă, haloul unui trecut funciarmente complicat, responsabil pentru cursul raporturilor bilaterale, perpetua raportare la ambianța istorică apăsătoare concurând astfel, în mod probatoriu, la sistarea oricăror demersuri constructive antamate în plan bilateral.

Și astfel dacă este adevărat că relația bilaterală româno-rusă poartă cu sine povara unui trecut eminentamente dificil, fiind prizoniera unor remanențe istorice, este tot atât de adevărat că raportul bilateral româno-rus nu este străin și de acumularea unui set adițional de dosare fierbinți (chestiunea transnistreană, opoziția Federației Ruse față de integrarea României în structurile Alianței Nord-Atlantice, problematica regiunii Mării Negre, instalarea de baze militare americane pe teritoriul statului român, amplasarea scutului antirachetă de la Deveselu) dosare care de altminteri nu au făcut decât să fundamenteze temelia ostilizării dialogului bilateral româno-rus și să genereze restanțe considerabile în sfera bilaterală. În mod firesc și oarecum previzibil, aceste elemente conton-dente care au suplimentat portofoliul problematic al raporturilor bilaterale și au întregit cronică divergențelor româno-ruse, alimentează în prezent, o situație completamente păguboasă în plan bilateral, situație ce riscă să se cronicizeze pe zi ce trece. În consecință, din această listă scurtă de chestiuni se poate observa faptul că în relația româno-rusă prevalează dimensiunea nevralgică consubstan-țială registrului bilateral, situație ce explică în mare măsură de ce meandrele istorice și fricțiunile suplimentare rămân o constantă indeniabilă a specificității bilaterale.

În relația româno-rusă însă, se pot repera și anumite sechele de adversități și de suspiciuni reciproce, rod al unei culturi mentalitare încetățenite la nivelul ambelor țări. Ca atare, în prezent, „se poate identifica o relație de alteritate conflictuală biunivocă, nu doar din partea românilor față de ruși ci și invers”²⁵, relație care de altfel, are ca resort determinativ o grilă perceptuală prestabilită la nivelul ambelor părți, grilă ce servește cel mai adesea unor decizii funciarmente contraproductive și greșite. De partea României, surprize majore

²⁵ Pentru informații suplimentare pe marginea acestui subiect se poate consulta Carol Hârșan, „România-Rusia încotro? (IV)”, în *România Liberă*, 27.11.2007, <http://romanalibera.ro/special/documentare/romania-rusia--incotro---iv--112324>.

nu există, iar lucrurile sunt cât se poate de clare. În mod firesc și negreșit, este arhicunoscut faptul că românii de rând consideră Federația Rusă drept cel mai incomod stat, un autentic bastion al repulsiei ce alimentează în mod constant o apriorică stare de temere, de mefiență și de reticență în conștiința lor colectivă. În acest sens, „sondajele de opinie realizate în mod frecvent după anii '90, probează în maniera cea mai elocventă posibilă faptul că în rândul statelor pe care românii le consideră a fi cele mai inamicale și despre care au o părere completamente dezagreabilă, un loc de frunte, îl ocupă neîndoielnic și incontestabil, Federația Rusă”²⁶. În plus, orice dezbatere publică pe tema relațiilor cu marele vecin de la Răsărit, a stârnit, în ultimii douăzeci și cinci de ani, pasiuni puternice și frisoane emoționale, dovadă probatorie a faptului că în mentalul colectiv românesc încă mai există o remanentă de imagine și de percepție a unei Rusii construită negativ, prevalând astfel, o tonalitate stident antirusească în sânul societății românești.

„Se poate identifica în consecință, un curent rusofob ce datează încă din secolul al XIX-lea, curent cristalizat sub influența emigrației poloneze, atunci când s-a produs un transfer de imagine negativă a Rusiei, dinspre emigranții polonezi spre tinerii moldo-valahi aflați la studii acolo, tineri care îi aveau drept principali interlocutori pe polonezii emigrați după revoluția eșuată de la 1830, grupați în jurul lui Adam Chartorzski”²⁷. Momentul cheie care a cimentat temelia ostilității românilor față de ruși și a fundamentat terenul rusofobiei, rămâne din acest punct de vedere, dincolo de episoadele succesive de ocupație militară țaristă, evenimentul prilejuit de procesul de încetățenire a unei imagini negative în rândul tinerilor moldo-valahi. Ulterior, aversiunea simptomatică a României față de Rusia a devenit o permanență istorică, fiind probată atât de experiență trecutului comun, cât și de evenimentele cu caracter tragic și dramatic care au amprentat relațiile dintre cele două state „(1912, 1914, 1918, 1940)”²⁸. În plus, garantarea și implantarea regimului comunist sub imperativul forței, nu au făcut decât să exacerbeze sentimentul de temere viscerală în raport cu marele vecin de la Răsărit, generând un puternic curent de opoziție față de tot ceea ce era de sorgine sovietic și comunist. Ba mai mult, sentimentul de insecuritate acută și solidă în raport cu Rusia care „a dominat acțiunea concretă a diplomației românești în toată epoca modernă și-a găsit un mediu perfect de

²⁶ Florin Abraham, *Transformarea României 1989-2006. Rolul factorilor externi*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2006, p. 184.

²⁷ Vezi pe larg Mircea Vasilescu, „Rusia e mai complicată...- dialog cu Armand Goșu”, în *Dilema Veche*, <http://dilemaveche.ro/sectiune/tile-show/articol/rusia-e-mai-complicata-dialog-cu-armand-gosu>.

²⁸ Vezi informații suplimentare pe marginea acestui subiect în cadrul articolului „Societatea civilă. O dezbatere necesară”, în *Occasional Papers*, Casa Nato, nr 2, 2003, p. 46.